

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารในงานวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน
อาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร ที่จะนำเสนอ แบ่งเป็นด้าน ๆ ได้ดังนี้

1. แนวคิด และแนวทางการป้องกันยาเสพติด

- 1.1 ความเป็นมาของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในประเทศไทย
- 1.2 ผลกระทบของปัญหายาเสพติด
- 1.3 ความหมายของการป้องกัน
- 1.4 แนวความคิดในการป้องกันยาเสพติด
- 1.5 แผนป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ.
2535 - 2539) ระดับอุดมศึกษา
- 1.6 แนวทางการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย
- 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

แนวคิดและแนวทางในการป้องกันยาเสพติด

ความเฝิมาของการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในประเทศไทย

มนุษย์ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาเป็นเวลาช้านานแล้ว ยาเสพติดชนิดแรกที่รู้จักกันดีก็คือฝิ่น ฝิ่นเป็นพืชที่มนุษย์รู้จักปลูกและใช้มาหลายพันปี ในกระเบื้องดินเผาจารึกของชาวสุมาเรียนเมื่อประมาณ 5,000 ปีมาแล้ว ก็มีการกล่าวถึงการปลูกและการใช้ฝิ่น ในสมัยนั้นยาฝิ่นได้ใช้เป็นยารักษาโรค และใช้ในทางบันเทิง ต่อมาจึงมีการนำฝิ่นมาปลูกกันมากในตะวันออกเฉียงใต้ และประเทศอินเดีย

สำหรับประเทศไทยนั้นยังไม่ทราบแน่ชัดว่าฝิ่นได้เข้ามาตั้งแต่สมัยใด เท่าที่มีหลักฐานครั้งแรกนั้นเป็นประกาศใช้กฎหมายลักษณะโจรในรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ปฐมกษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. 1903 หรือประมาณ 600 ปีล่วงมาแล้ว ตามกฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติการห้ามซื้อขาย เสพฝิ่น ไว้ว่า " ผู้สูบฝิ่น กินฝิ่น ขายฝิ่นนั้น ให้ลงพระราชอาญาจหนักหนา ริบราชบาตราให้สิ้นเชิง ทเวนบกสามวัน ทเวนเรือสามวัน ให้จำคุกไว้กว่าจะอดได้ ถ้าอดได้แล้วเรียกเอาทานบนแก้มันญาติพี่น้องไว้แล้วจึงปล่อยผู้สูบ กิน ของฝิ่น ออกจากโทษ " แม้ว่าบทลงโทษจะสูง แต่การลักลอบซื้อขาย และเสพฝิ่นก็ยังมีต่อมาโดยตลอด กฎหมายยังคงใช้ได้แต่ในกรุงศรีอยุธยาเท่านั้น ส่วนหัวเมือง และเมืองขึ้นที่ห่างไกลออกไปนั้นไม่มีการเข้มงวดกวดขัน ซึ่งปรากฏว่า ผู้ครองเมืองบางแห่งก็ติดฝิ่น และผูกขาดการจำหน่ายฝิ่นเสียเองด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ปัญหาการเสพฝิ่น และขายฝิ่นจึงเลิกไม่ได้ตลอดสมัยกรุงศรีอยุธยา

ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงแจกกฎหมายป่าวร้องห้ามปรามผู้ขาย ผู้สูบฝิ่นแต่ก็ยังไม่มืผล ครั้นถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยจึงได้ทรงตราพระราชกหนดโทษให้สูงขึ้นไปอีกคือ " ห้ามอย่าให้ผู้ใดสูบฝิ่น กินฝิ่น ซื้อฝิ่น ขายฝิ่น และเป็นผู้สมซื้อสมทบเป็นอันขาดทีเดียว ถ้ามีฟังจับได้ และมีผู้ฟ้องร้องพิจารณาเป็นสัจจะให้ลงพระอาญาเข็ียน 3 ยก ทเวนบก 3 วัน ทเวนเรือ 3 วัน ริบราชบาตรบุตรภรรยา และทรัพย์สินของให้สิ้นเชิง ให้ส่งตัวไปตะพุ่นหญ้าช้าง ผู้รู้เห็นเป็นใจมิได้เอาความมาว่ากล่าว จะให้ลงพระราชอาญาเข็ียน 60 ที "

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นระยะที่ตรงกับสมัยที่อังกฤษนำฝิ่น จากอินเดียไปยังค้าขายให้จีน ทำให้มีคนจีนติดฝิ่นเพิ่มขึ้น และในช่วงเวลานั้นตรงกับระยะที่คนจีน เข้ามาค้าขายในเมืองไทยมากขึ้น จึงเป็นการนำการใช้ฝิ่น และผู้ติดฝิ่นเข้ามาในเมืองไทย เป็น เหตุให้การเสพติดระบาดยิ่งขึ้น พระองค์จึงได้ทรงมีบัญชาให้มีการปราบปรามอย่างเข้มงวดกวัดจัน ในปี พ.ศ. 2382 มีผลทำให้การค้าฝิ่นและสิ่งอื่น ๆ ที่ผิดกฎหมายเข้าไปอยู่ในมือของกลุ่มอั้งยี่ที่ เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร และหัวเมืองชายทะเล สร้างความวุ่นวายจากการทะเลาะวิวาท ระหว่างกลุ่มอั้งยี่ต่าง ๆ จนต้องให้ทหารเข้าปราบปราม

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่าการปราบปรามไม่สามารถ จัดปัญหาการสูบและขายฝิ่นได้ และก่อให้เกิดความยุ่งยากวุ่นวายขึ้น จึงทรงเปลี่ยนนโยบายใหม่ ยอมให้คนจีนเสพและขายฝิ่นได้ตามกฎหมาย แต่ต้องเสียภาษีผูกขาด มีนายภาษีเป็นผู้ดำเนินการ ปราบกฏว่าภาษีฝิ่นที่รายได้ให้แก่ประเทศไทยมาก อย่างไรก็ตามได้มีความพยายาม ห้ามคนไทย ให้นำฝิ่น แต่ก็ไม่ได้ผลเต็มที่

ต่อมา ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สภาพของการค้าฝิ่นยังคง เป็นอยู่เช่นเดิมคือ มีผู้คนจำนวนมากไม่ยอมเลิกเสพและติดฝิ่น ซึ่งมีขายตามโรงยาฝิ่นโดยถูกต้องตาม กฎหมายและภาษีฝิ่นก็ยังเป็นรายได้ใหญ่ของประเทศ ทรงดำริที่จะแก้ภาษีฝิ่นที่จะทำให้มีการสูบฝิ่น น้อยลงจนสามารถเลิกได้ในที่สุด และทรงยอมให้รัฐขาดรายได้จากภาษีฝิ่น ความพยายามนี้ไม่เป็น ผลสำเร็จ ในรัชสมัยของพระองค์ แต่ก็ก็เป็นผลให้ปริมาณเงินรายได้จากภาษีฝิ่นลดลงเรื่อย ๆ

ในระยะหลังหรือราวเกือบ 100 ปี ที่ผ่านมา มีชาวเขาอพยพเข้ามาอาศัยอยู่บนภูเขา ทางภาคเหนือของประเทศไทย และนำเอาฝิ่นเข้ามาปลูกด้วย ฝิ่นที่ผลิตในภาคเหนือของประเทศไทย ตลอดจนในประเทศพม่า ลาว และจีน บางส่วนก็ถูกลักลอบนำเข้ามาในประเทศไทย และ แพร่หลายไปทั่วประเทศ เมื่อประเทศจีนเปลี่ยนระบบการปกครองเป็นคอมมิวนิสต์แล้ว ฝิ่นที่ผลิตใน บริเวณดังกล่าวที่เรียกว่า สามเหลี่ยมทองคำ ซึ่งแต่เดิมเข้าไปขายในประเทศไทย และผ่าน ประเทศจีนไปอื่นทางฮ่องกงก็ทะลักเข้ามาทางประเทศไทยมากขึ้น

ใน พ.ศ. 2501 รัฐบาลของคณะปฏิวัติ ภายใต้การนำของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ พิจารณาเห็นว่า การสูบฝิ่นเป็นอันตรายต่อสุขภาพร่างกายอย่างร้ายแรง เป็นที่รังเกียจของสังคม เป็นภัยต่อประเทศชาติ ตลอดจนเป็นที่เสื่อมเสียชื่อเสียงของประเทศ จึงมีประกาศคณะปฏิวัติลง วันที่ 9 ธันวาคม 2501 ให้เลิกการสูบและจำหน่ายฝิ่นทั่วราชอาณาจักร โดยให้ดำเนินการเสร็จ สิ้นเด็ดขาดภายใน วันที่ 30 มิถุนายน 2502 มีการรวบรวมอุปกรณ์การสูบฝิ่นไปเผาที่ห้อง

สนามหลวงและจัดให้ผู้ติดเชื้อเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาล เพียงแต่การซื้อขายเป็นไปอย่างซ่อนเร้น และมีวิธีการที่ลึกซึ้งแยบยลขึ้น นอกจากนี้ตัวยาเสพติดได้เปลี่ยนรูปแบบเป็นเฮโรอีน ซึ่งมีฤทธิ์ร้ายแรงกว่าฝิ่น (ผลิตขึ้นด้วยกรรมวิธีทางเคมีโดยการเปลี่ยนตัวยาสำคัญในฝิ่นคือ มอร์ฟีน) พบครั้งแรกราวเดือนกันยายน 2502 เฮโรอีนได้ระบาดในหมู่ผู้ติดเชื้ออยู่เดิม เพราะกรรมวิธีการสูบ และการหลบซ่อนกระทำได้ง่ายและสะดวกกว่าฝิ่น นอกจากนี้ยังมีสารสังเคราะห์ต่าง ๆ แพร่ระบาดเพิ่มขึ้นอีกด้วย ดังนั้นเพื่อรับสถานการณ์ที่รัฐบาลของคณะปฏิวัติจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการกลางปราบปรามยาเสพติดให้โทษ (ก.ป.ส.) ขึ้นเมื่อ วันที่ 11 เมษายน 2504 โดยมีอธิบดีกรมตำรวจเป็นประธานกรรมการ ท้าหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตลอดจนเป็นศูนย์กลางการประสานงานระหว่างหน่วยราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั่วราชอาณาจักร ต่อมาคณะกรรมการนี้ได้ยกฐานะเป็นคณะกรรมการในสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2506 มีชื่อว่าคณะกรรมการปราบปรามยาเสพติดให้โทษ (ก.ป.ส.) แต่คณะกรรมการชุดนี้ทำงานไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะคณะกรรมการชุดนี้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพความผันผวนทางการเมือง ขาดกำลังเจ้าหน้าที่ดำเนินงานติดตามประสานงาน

ต่อมาถึงสมัยของรัฐบาลคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ซึ่งมี นายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2519 ในพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติให้มี " คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด " (ป.ป.ส.) ขึ้นโดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข อธิบดีกรมตำรวจ อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมอัยการ เป็นกรรมการโดยตำแหน่งและกรรมการอื่น ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกิน 6 คน โดยมีเลขาธิการ ป.ป.ส. เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้มี " สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด " (สำนักงาน ป.ป.ส.) สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามมติของ ป.ป.ส. และเป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศ

ผลกระทบของยาเสพติด

1. ผลกระทบต่อตัวผู้เสพ

ฤทธิ์ของยาเสพติด จะมีผลต่อระบบประสาทและระบบอวัยวะต่าง ๆ ของ

ร่างกาย ตลอดจนจิตใจของผู้ที่เสพยาเสพติด ดังนั้นจะพบว่า สุขภาพร่างกายของผู้ที่เสพยาจะทรุดโทรมทั้งร่างกาย และจิตใจ เช่น มีรูปร่างผอม ซูบซีด ผิวคล้ำไม่มีแรง อ่อนเพลียง่าย สมองเสื่อม ความคิดความจำเสื่อมภูมิคุ้มกันต่ำลง มีสภาวะทางจิตไม่ปกติ สมรรถภาพจิตใจเสื่อมลง อารมณ์แปรปรวนง่าย ซึมเศร้า วิตกกังวล ความรู้สึกหุนหัน ซึ่งจากผลร้ายที่เกิดขึ้นดังกล่าว จะผลักดันให้ผู้เสพยาเสพติดกลายเป็นบุคคลที่ไร้สมรรถภาพทั้งทางร่างกาย และจิตใจในการดำเนินชีวิตในสังคม ขาดความเชื่อมั่น บุคลิกภาพสูญเสีย ไม่สนใจตนเอง ไม่สนใจการทำงาน การเรียน

2. ผลกระทบต่อครอบครัว

การติดยาเสพติด นอกจากจะทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของตนเอง และครอบครัวแล้ว ยังทำให้ผู้เสพยากลายเป็นบุคคลที่ขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว ไม่ห่วงใยดูแลครอบครัวอย่างที่เคยปฏิบัติ ทำให้สภาพครอบครัวขาดความอบอุ่น ต้องสูญเสียเศรษฐกิจ และรายได้ของครอบครัว เนื่องจากต้องนำเงินมาซื้อยาเสพติด บางรายอาจต้องสูญเสียเงินเพื่อรักษาตนเองจากโรคภัยแรงที่เกิดจากการเสพยาเสพติด กลายเป็นภาระของครอบครัวในที่สุด

3. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และสังคม

ผู้ที่เสพยาเสพติด นอกจากจะเป็นผู้ที่มีความรู้ต่ำกว่าตนเองโดยโอกาสทางสังคมแล้ว ยังอาจมีความคิดหรือพฤติกรรมที่นำไปสู่ปัญหาสังคมส่วนรวมได้ เช่น ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ปัญหาอุบัติเหตุ และปัญหาโรคเอดส์ อันเป็นการสูญเสียทรัพยากรบุคคลอันมีค่า ตลอดจนทรัพย์สินของตนเอง และส่วนรวมอย่างไร้ประโยชน์ เป็นการถ่วงความเจริญความก้าวหน้าการพัฒนาของสังคม สภาวะการนี้ดังกล่าวกลับกลายเป็นภาระของสังคมส่วนรวมในการจัดสรรบุคคล แรงงานในการปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในที่สุด

4. ผลกระทบต่อประเทศชาติ

ผู้ที่เสพยาเสพติดและตกเป็นทาสของยาเสพติด อาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้ที่บ่อนทำลายเศรษฐกิจ และความมั่นคงความสงบสุขของประเทศชาติ เนื่องจากผู้เสพยาเสพติดเหล่านี้ทำให้รัฐบาลต้องสูญเสียกำลังคน และงบประมาณของแผ่นดินจำนวนมาก เพื่อใช้จ่ายในการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ทำให้ต้องสูญเสียทรัพยากรบุคคลอันมีค่า เกิดความไม่สงบสุขของบ้านเมือง ทำให้เศรษฐกิจทรุด บั่นทอนความมั่นคงของประเทศชาติต้องสูญเสียกำลังของชาติอย่างน่าเสียดาย โดยเฉพาะถ้าผู้ติดเป็นเยาวชน

ความหมายของการป้องกันยาเสพติด

การป้องกันยาเสพติด หมายถึง การให้การศึกษ่า ข่าวสาร ความรู้ และข้อมูล ในเรื่องคุณภาพชีวิต ยาและยาเสพติด ตลอดจนการป้องกันตนเอง ครอบครัวและชุมชน ำให้รอดพ้นจากยาเสพติดด้วยวิธีการต่าง ๆ ไปสู่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้สามารถอยู่ท่ามกลางยาเสพติดได้ โดยไม่พึ่งพายาเสพติด ถึงแม้จะประสบกับปัญหาตนเองและครอบครัว รวมทั้งการปรับปรุงสภาพแวดล้อมใกล้ตัวที่มีส่วนผลักดันให้กลุ่มเป้าหมายไปใช้ยาเสพติด ความรู้กับไปด้วย

ระดับของการป้องกันยาเสพติด

การป้องกันยาเสพติด สามารถจำแนกได้เป็น 3 ระดับ คือ

1. การป้องกันระดับที่ 1 (Primary Prevention) หมายถึง การป้องกันที่มีการจัดกิจกรรมล่วงหน้า เพื่อเป็นการป้องกันคนในชุมชนไม่ให้เกิดยา โดยเน้นเฉพาะผู้ที่มีสุขภาพจิตใจอ่อนแอ และมีการเสี่ยงในการติดยาสูง เพื่อระงับหรือลดการเข้ายาที่ไม่ถูกต้อง และผิดวัตถุประสงค์ หรือให้รู้จักการเข้ายาในทางที่ถูก การป้องกันในขั้นนี้จัดทำได้ในโรงเรียนหรือในชุมชน โดยเน้นการให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับยาและผลของยาที่มีต่อพฤติกรรมของตน และมุ่งเพิ่มทุนประสิทธิภาพในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า
2. การป้องกันระดับที่ 2 (Secondary Prevention) หมายถึง การทำกิจกรรมใด ๆ ที่จะแทรกเข้ามาในช่วงเวลาที่คนได้ทดลองเข้ายาแล้ว และกำลังจะติดยาแต่ยังไม่ติด และเป็นผู้ที่มีการเสี่ยงในการติดยาสูง การจัดกิจกรรมในระดับนี้เป็นการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเข้ายา การให้คำปรึกษา ตลอดจนการเฝ้าช่วยรักษา จัดทำได้ในโรงเรียนและชุมชน
3. การป้องกันระดับที่ 3 (Tertiary Prevention) หมายถึง การทำกิจกรรมใด ๆ ที่เป็นการขยายขอบเขตการป้องกันในระดับ 2 มิให้เกิดปัญหารุนแรง มุ่งแก้ไขคนที่ติดยาแล้วไม่ให้เห็นกลับไปติดซ้ำอีก เป็นการให้บริการระยะยาว ซึ่งครอบคลุมถึงการให้ความรู้ทางสุขภาพอนามัยและการศึกษาโดยอาศัยบุคคลหลายอาชีพ เข้าไปช่วยเหลือ เช่น แพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เพื่อฟื้นฟูให้ผู้ติดยาเสพติดที่หายแล้วกลับไปเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติสุข

องค์ประกอบของปัญหาสายตาเสถียร

ปัญหาสายตาเสถียร เป็นปัญหาที่มีองค์ประกอบสลับซับซ้อนและเป็นปัญหาที่มีปัจจัยอันเป็นสาเหตุมากกว่าหนึ่งประการเสมอ อย่างไรก็ตาม อาจสามารถจำแนกองค์ประกอบของปัญหาสายตาเสถียรที่จะมีส่วนสัมพันธ์หรือเกื้อหนุนให้เกิดปัญหาสายตาเสถียรได้ 3 ประการด้วยกัน คือ

1. **ตัวบุคคลหรือความต้องการสายตาเสถียร** เมื่อบุคคลประสบกับปัญหาอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์ และสังคม จนไม่สามารถที่จะแก้ไขหรือปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงหรือสภาพนั้น ๆ ได้ ก็จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคมโดยอาจหันไปใช้ยาเสถียร

2. **ตัวยา** โดยตัวของมันเองแล้วมิได้ก่อให้เกิดปัญหาแต่อย่างใดเลย ถ้าหากบุคคลมิได้ไปหยิบใช้ แต่เมื่อบุคคลไปหยิบใช้ยา ปฏิกริยาที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุคคลที่ใช้ยาประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งขึ้นอยู่กับฤทธิ์และขนาดของตัวยาที่ใช้ ตลอดจนวิธีการที่ใช้

3. **สิ่งแวดล้อม** เป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่จะผลักดัน หรือชักจูงให้บุคคลหันไปใช้ยาเสถียร สิ่งแวดล้อมอาจเป็นสภาพแวดล้อมทางสังคมที่บุคคลต้องอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น หรือสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เป็นต้น สิ่งแวดล้อมไม่ดีอาจก่อให้เกิดภาวะความไม่มั่นคง (Unstable) ต่อสภาพจิตใจ ซึ่งบีบบังคับ หรือผลักดันบุคคลให้หันไปใช้ยาเสถียรในที่สุด

ดังนั้น การแก้ไขปัญหาสายตาเสถียรจึงต้องดำเนินการแก้ไข โดยพิจารณาถึงองค์ประกอบ 3 ประการนี้เป็นจุดเริ่ม ตัวอย่างเช่น ในด้านของตัวยามีการใช้วิธีควบคุม โดยปราบปรามและปลูกพืชทดแทนเพื่อลดปริมาณยาเสถียร ในด้านตัวบุคคลมีการดำเนินการป้องกัน โดยสร้างภูมิคุ้มกันมิให้บุคคลหันไปใช้ยาเสถียร และให้การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสถียรให้หยุดใช้ยา เป็นการลดความต้องการยาเสถียร ส่วนด้านสิ่งแวดล้อม มีการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของสมาชิกในสังคมและจัดระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมเพื่อไม่ให้เกิดกลายเป็นสิ่งแวดล้อมที่ผลักดันให้เกิดปัญหา แล้วหันไปใช้ยาเสถียรเป็นทางออก

แนวความคิดในการป้องกันยาเสพติด

ถึงแม้ว่าการดำเนินงานป้องกันปัญหายาเสพติดในประเทศไทย จะได้ดำเนินการมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้ว และผลการดำเนินงานก็นับได้ว่าประสบความสำเร็จพอสมควร ทว่าแนวความคิดต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานนั้น ประเทศไทยได้พัฒนาจากแนวความคิดของต่างประเทศ ยังไม่มีการศึกษาวิจัยอย่างจริงจังถึงรูปแบบหรือแนวความคิดเกี่ยวกับการป้องกันที่เหมาะสมกับสภาพสังคมกลุ่มเป้าหมายและลักษณะปัญหาของประเทศไทยโดยเฉพาะ แต่อย่างไรก็ตามแนวความคิดต่าง ๆ ที่นักวิชาการจากต่างประเทศเป็นผู้คิดค้นนั้น ก็สามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในประเทศไทยเราได้ดีพอสมควร

เฮเลน โนว์ลิส (Helen Nowlis) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านการป้องกันยาเสพติด ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับการมองปัญหา ยาเสพติดไว้ 4 แบบ ซึ่งเป็นแนวความคิดที่คำนึงถึงองค์ประกอบ 3 อย่าง ที่สัมพันธ์กันคือ คน ยา และสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. **รูปแบบศีลธรรม - กฎหมาย (The Legal - Moral Model)** แนวความคิดนี้มองปัญหา ยาเสพติดโดยให้ความสำคัญกับยา ซึ่งถูกจำหน่ายออกเป็นชนิดที่ปลอดภัยและเป็นอันตราย คำว่า ปลอดภัยในที่นี้หมายถึง กฎหมายหรือสังคมไม่ห้ามมาใช้ ดังนั้นวิธีการที่จะกันยาออกไปจากคน จึงใช้วิธีการออกกฎหมายควบคุมเกี่ยวกับการปลูกพืชเสพติด การควบคุมการจำหน่ายยา การลงโทษผู้ค้ายา การออกค่าเตือนเกี่ยวกับอันตรายของยา การเพิ่มราคา ยา ซึ่งมีผลต่อร่างกาย จิตใจ และสังคมอย่างแรง แนวความคิดนี้เชื่อว่าถ้ามีการใช้ยาให้มากที่สุดถึงอันตรายอันเกิดจากผลของยาแล้ว ก็จะช่วยยับยั้งการใช้จ่ายได้ นอกจากนี้ยังใช้วิธีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอันตรายของยาบางชนิดที่ทำให้เกิดปัญหาการขึ้นใจให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับยาในแง่กฎหมาย ตลอดจนบทลงโทษ เมื่อเกิดมีการซื้อขาย เสพ และมีไว้ในครอบครอง แนวความคิดนี้เชื่อว่าการลงโทษ และการชู้ว่าจะลงโทษจะช่วยยั้งคนกลัวไม่กล้าทำ การที่แนวความคิดนี้แบ่งยาออกเป็นชนิดที่ถูกกฎหมาย และผิดกฎหมาย คนก็เลยถูกแบ่งเป็นผู้ขายและผู้ไม่ขายด้วยเช่นกัน ทั้งนี้โดยไม่คำนึงถึงชนิดของยาที่ใช้

2. **รูปแบบสุขภาพอนามัย (The Public Health Model)** แนวความคิดนี้มองปัญหา ยาเสพติดว่าเป็นเรื่องของสุขภาพอนามัย หรือเป็นโรคภัยไข้เจ็บและมองว่ายาที่ก่อผลให้คนเกิดการติดยาได้เป็นปัญหาที่น่าหนักใจมากกว่าอันตรายของยา ซึ่งรูปแบบศีลธรรมกฎหมายเป็นห่วง

อยู่มาก แต่ทั้งสองรูปแบบก็เน้นเป็นอย่างมากกว่ายาเป็นตัวการสำคัญ ความแตกต่างประการสำคัญของการมองปัญหายาเสพติดตามสองแนวความคิดนี้ก็คือ ในแนวความคิดสุขภาพอนามัยไม่แยกยาออกเป็นยาถูกกฎหมายหรือยาผิดกฎหมาย ดังนั้นจึงมักจะรวมเอาแอลกอฮอล์ (เหล้า) นิโคติน และคาเฟอีน เข้าไว้ในพวกสารเสพติดด้วย แต่ว่าแยกแยะสิ่งเสพติดเหล่านี้ออกจากสิ่งอื่น ๆ ในแง่ที่ว่า เป็นสิ่งที่สังคมยอมรับหรือไม่ยอมรับ หาได้ง่าย และคนใช้กันทั่วไปหรือไม่

ดังนั้นการเพิ่มราคาซื้อขายยาเสพติดให้สูงขึ้น หรือการทำให้สังคมลดการยอมรับสิ่งเสพติดให้น้อยลง ก็จะเป็นทางหนึ่งที่จะลดปัญหาการร้ายาสเสพติด รวมทั้งการควบคุมยาไม่ให้หาได้ง่ายทั่วไปด้วย

จากแนวความคิดนี้ ผู้ใช้ยาเสพติดจะถูกมองว่าเป็นคนอ่อนแอ หรือไม่อ่อนแอ เป็นคนที่จะแพร่เชื้อหรือไม่แพร่เชื้อ แต่เนื่องจากการที่จะชี้ว่า ผู้ใดเป็นคนอ่อนแอหรือไม่อ่อนแอ เป็นเรื่องที่ทำได้ยากก็เลยเกิดความคิดที่จะสร้างภูมิคุ้มกันให้กับคนเสียก่อน โดยเข้ามาตรการต่าง ๆ เช่น โครงการการศึกษาเพื่อป้องกันปัญหา ยาเสพติด ซึ่งมักจะใช้วิธีการให้ข่าวสาร เรื่องภัยที่เกิดจากการใช้ยาบางประเภท อันตรายที่จะเกิดกับตัวผู้ใช้ และสังคมเมื่อไปติดยาเหล่านี้

3. รูปแบบจิตวิทยา - สังคม (The Psycho - Social Model) แนวความคิดนี้ถือว่าคนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดใน 3 องค์ประกอบ คือ คน ยา และสิ่งแวดล้อม และถือว่าการใช้ยาและผู้ใช้ยาเป็นเรื่องซับซ้อน และควรให้ความสนใจกับเหตุผล และความจำเป็นที่บุคคลต้องใช้ยาถือว่า การใช้ยาเป็นพฤติกรรมหนึ่งของคนเหมือนพฤติกรรมอื่น ๆ จะไม่ตำหนิหรือต่อต้านในเมื่อบุคคลมีความจำเป็นที่จะต้องใช้นั้น แนวความคิดนี้จะคำนึงถึงความแตกต่างของจำนวนยาที่ใช้ จำนวนครั้งที่ใช้ แบบของการใช้ยา ประโยชน์ต่าง ๆ ที่จะได้จากการใช้ ตลอดจนผลของยาซึ่งแตกต่างกันไปตามแบบที่ใช้ และแตกต่างกันในระหว่างบุคคลที่ใช้ยาด้วย แนวความคิดนี้จะไปเกี่ยวข้องกับสังคมที่ตรงที่ว่า อิทธิพลของเจตคติ และพฤติกรรมของบุคคลอื่นที่แสดงออกมาต่อปัญหาการใช้ยาเสพติดเป็นอย่างไร สังคมเป็นปัจจัยที่ช่วยทำให้เกิดการใช้ ก่อให้เกิดปัญหาอันสืบเนื่องมาจากการใช้ยา ทั้งนี้โดยการที่บุคคลในสังคมมีค่านิยมที่จำกัดความของยา และมีปฏิกิริยาต่อการใช้ยาและผู้ใช้ยา การที่แนวความคิดนี้เน้นที่ตัวคน และบทบาทขององค์ประกอบทางสังคม ดังนั้นจึงเสนอว่า ำปฏิบัติต่อการติดยาเหมือน ๆ กับปฏิบัติต่อพฤติกรรมในด้านทำลาย หรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนอื่น ๆ และการให้ข้อมูลข่าวสารนั้น ถือว่า เป็นอันดับรองมาจากการพิจารณาถึงความต้องการทางด้านส่วนตัว และสังคมของบุคคล

4. **รูปแบบสังคม - วัฒนธรรม (The Socio - Cultural Model)** แนวความคิดของรูปแบบนี้ก็คือ เห็นว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมากแทนที่จะแนะนำให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือสภาวะทางสังคม วิธีนี้กลับเห็นว่า บางสิ่งบางอย่างของสังคมควร จะได้รับการปรับปรุงให้เหมาะกับบุคคล และความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์ โดยเฉพาะทางด้านการศึกษานั้น ควรลดความเคร่งครัด และความไม่เป็นกันเองลง แต่มุ่งคำนึงถึงนักเรียนในฐานะเป็นมนุษย์ให้มากขึ้น บริการทางด้านอนามัย และบริการทางสังคมอื่น ๆ ควรจะได้คำนึงถึงผู้เข้ารับบริการมากกว่านี้ ในด้านการทำงานควรให้คนทำงานด้วยการได้รับคำตอบแทนที่น่าพอใจ แทนที่จะคิดถึงเรื่องการค้ำฟ้าอย่างเดียว สำหรับด้านกฎหมายที่จะออกเพื่อควบคุมพฤติกรรมนั้น ถ้าใช้กฎหมายแล้วเกิดผลเสียยิ่งไปกว่าปกติก็ควรจะยกเลิกเสีย

แนวความคิดต่าง ๆ ทั้ง 4 รูปแบบดังกล่าวนี้ **รูปแบบจิตวิทยา - สังคม** เป็นรูปแบบที่นิยมใช้กันแพร่หลายมาก เพราะรูปแบบนี้มุ่งเน้นการพัฒนาที่ " ตัวคน " และ " พฤติกรรมของคน " เป็นสำคัญการป้องกันยาเสพติดในประเทศไทย จึงได้ยึดรูปแบบนี้เป็นหลักในการดำเนินงาน ส่วนรูปแบบอื่นนั้นได้นำมาใช้ในมาตรการปราบปราม มาตรการบำบัดรักษา ซึ่งเป็นส่วนเกี่ยวเนื่อง การป้องกันยาเสพติดทั้งสิ้น

แผนป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2535 - 2539)

ระดับอุดมศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อใช้มาตรการการศึกษาในการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ให้มีความเจริญด้าน วิชาวินัย ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ในการป้องกันสารเสพติด
2. เพื่อสนับสนุนการใช้ทรัพยากร และบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น อันเป็นปัจจัย เกื้อกูลให้สถานศึกษา ใช้มาตรการการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อส่งเสริมประสานงานประชาสัมพันธ์กับส่วนราชการ องค์กรเอกชน หรือ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการแสวงหาทรัพยากร เพื่อสนับสนุนงานป้องกันสารเสพติด

นโยบายและมาตรการ

การวางแผน

นโยบาย

1. ให้สถานศึกษาแต่งตั้งผู้รับผิดชอบเพื่อประเมินความต้องการการลดระดับความสำคัญของปัญหา การกำหนดวัตถุประสงค์ และการจัดทำแผนเพื่อป้องกันสารเสพติด

มาตรการ

- 1.1 ให้สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณและบุคลากร เพื่อทำแผนปฏิบัติการประจำปี
- 1.2 ให้จัดระบบข้อมูลข่าวสาร เพื่อใช้ในการวางแผนและการประเมินผล

การปฏิบัติ

นโยบาย

2. ใช้มาตรการทางการศึกษาในการพัฒนานักศึกษาให้มีบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ เพื่อเป็นกำลังผลิตที่มีคุณภาพของสังคม

มาตรการ

- 2.1 พัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา โดยพิจารณาบรรจุเนื้อหาเรื่องสารเสพติดไว้ตามความเหมาะสม
- 2.2 จัดทำสื่อการเรียนการสอน โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมในการให้การศึกษแก่นักศึกษา รวมทั้งสื่อเผยแพร่ประเภทต่าง ๆ เพื่อความสะดวกในการถ่ายทอดความแก่นักศึกษา
- 2.3 ปรับปรุงวิธีการสอน เพื่อให้นักศึกษามีเจตคติที่ดี มีอุดมการณ์ในชีวิต มีความภูมิใจและนับถือตนเอง อันจะนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง และเหมาะสมกับตนเอง สภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม
- 2.4 ส่งเสริมกิจกรรมทางเลือก ในอันที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทางร่างกาย และจิตใจของนักศึกษา
- 2.5 จัดให้มีบริการข่าวสารที่สมบูรณ์ ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และเหมาะสมกับนักศึกษา เพื่อให้มีความรู้ และเข้าใจข่าวสารนั้นประกอบการตัดสินใจ ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
- 2.6 จัดบริการการศึกษาโดยมีระบบแนะแนว บริการสุขภาพ ระบบการส่งต่อขอรับบริการ ที่ถูกต้องเหมาะสม

2.7 สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมด้านศิลปะ วัฒนธรรมและการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม

นโยบาย

3. ใช้กระบวนการทางการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างภูมิคุ้มกันการติดสารเสพติดให้โทษแก่นักศึกษา

มาตรการ

3.1 จัดแผนการเรียนการสอน ประสพการณ์ และกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความนับถือตนเอง

3.2 จัดแผนการเรียนการสอน ประสพการณ์ และกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความสัมฤทธิ์ผล

3.3 จัดแผนการเรียนการสอน ประสพการณ์ และกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้สึกมุ่งมั่น

3.4 จัดแผนการเรียนการสอน ประสพการณ์ และกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความเคารพตนเอง และเกียรติภูมิของบุคคลอื่น

3.5 จัดแผนการเรียนการสอน ประสพการณ์ และกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีทักษะส่วนตัวและสังคม

3.6 จัดแผนการเรียนการสอน ประสพการณ์ และกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีทักษะในการประกอบอาชีพ

นโยบาย

4. ให้สถานศึกษาทุกแห่ง ถือว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และนักศึกษาที่ติดสารเสพติดเป็นผู้มีปัญหาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือตามควรแก่กรณี

มาตรการ

4.1 จัดให้มีการตรวจสอบ เพื่อระบุงตัวนักศึกษาที่ติดสารเสพติด

4.2 ดำเนินการให้ผู้ติดสารเสพติดได้รับการบำบัดรักษา ฟื้นฟู จนกว่าจะหายเป็นปกติ โดยถือว่าเป็นการลาพักเนื่องจากการเจ็บป่วย

4.3 ให้ผู้บริหารและอาจารย์ ถือเป็นภาระหน้าที่รับผิดชอบเอาใจใส่ให้นักศึกษาให้ได้รับความรัก ความอบอุ่น ความเห็นอกเห็นใจ และคำปรึกษาอย่างใกล้ชิด

4.4 จัดให้มีการเก็บ และรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับการใช้สารเสพติดของนักศึกษา

4.5 พัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถ

ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบาย

5. ใช้ทรัพยากรและบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการดำเนินมาตรการทางการศึกษา ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรการ

5.1 สืบสวน และศึกษาสภาพชุมชน และแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

5.2 ส่งเสริม ประสานงาน และร่วมมือในการดำเนินงาน ระหว่างหน่วยงานในท้องถิ่น เพื่อการรณรงค์ หรือจัดกิจกรรมอื่นใด ในการป้องกันและบำบัดรักษาผู้ติดสารเสพติด

นโยบาย

6. ให้สถานศึกษาประสานงานประชาสัมพันธ์กับส่วนราชการ องค์กรเอกชน หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการแสวงหาทรัพยากร เพื่อสนับสนุนงานป้องกันการใช้สารเสพติด

มาตรการ

6.1 จัด และส่งเสริมการประสานงานประชาสัมพันธ์กับส่วนราชการ องค์กรเอกชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการใช้สารเสพติด

6.2 ร่วมมือกับหน่วยงานอื่น และชุมชนในการรณรงค์ป้องกันการใช้สารเสพติดตามโอกาส

6.3 รณรงค์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเสพติด โดยผ่านสื่อมวลชนทุกรูปแบบ

6.4 ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ และ เอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อระดมทรัพยากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ สำหรับสนับสนุนงานป้องกันการใช้สารเสพติด

การติดตามและประเมินผล

นโยบาย

7. ให้มีการกำกับ ประเมินผล และติดตามการดำเนินงานป้องกันการใช้สารเสพติดในสถานศึกษา ตามกำหนด

มาตรการ

- 7.1 จัดให้มีระบบ กำกับ ประเมินผล นิเทศ ติดตาม และรายงาน โดยหน่วยงานต้นสังกัด
- 7.2 จัดทำรายงานผลการประเมิน ตามแบบและระยะเวลาที่กำหนด โดยสถานศึกษา
- 7.3 ศึกษา วิจัย สภาพปัญหาการใช้สารเสพติด เพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน ป้องกันการใช้สารเสพติดในสถานศึกษาต่อไป

แนวทางการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้คณะผู้บริหาร ครู อาจารย์ และนักเรียนในสถานศึกษาได้รับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการป้องกันยาเสพติด และความรู้ในเรื่องยาเสพติด
2. เพื่อกระตุ้นให้ครู - อาจารย์ ในสถานศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด
3. เพื่อสร้างทีมงานให้มีหน้าที่ ความรับผิดชอบในการดำเนินงานในสถานศึกษาที่ชัดเจน และดำเนินงานในทิศทางเดียวกัน
4. เพื่อชี้แจงแนวคิด และนโยบาย กฎระเบียบต่าง ๆ ตลอดจนการแนะนำแนวทางการแก้ปัญหา การติดตามดูแลพฤติกรรมกลุ่มเดียวกัน
5. เพื่อสร้างแนวร่วม ช่วยกันคิด ช่วยกันแก้ปัญหา ตลอดจนการประสานงานในการหาแนวทางป้องกันยาเสพติดร่วมกัน โรงเรียน ครู-อาจารย์ ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา

จากการศึกษาและติดตามสภาพปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา สภาพการดำเนินงาน และปัญหาในการบริหารงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา บ่งชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานตาม

มาตรการป้องกันยาเสพติด โดยอาศัยกระบวนการทางการศึกษาโดยบุคลากรในสถานศึกษาแต่เพียงลำพัง ไม่อาจหยุดยั้งปรากฏการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาได้ จึงจำเป็นต้องปรับปรุงกลยุทธ์ในการทำงานในสถานศึกษา เพื่อให้สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาแนวทางในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษามุ่งบรรลุเป้าประสงค์ดังนี้

1. นักเรียนที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติดจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดเป็นอย่างดี และมีเจตคติที่ต่อต้านยาเสพติด
2. นักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้สารเสพติดมาแล้วจะหยุดพฤติกรรมการใช้ยาเสพติด จะได้รับการแนะนำให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้อยู่ในบรรทัดฐานที่เหมาะสม
3. นักเรียนที่ติดสารเสพติดจะได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายและจิตใจให้สมบูรณ์ แข็งแรง และกลับมาศึกษาเล่าเรียนดังเดิม
4. นักเรียนและนักศึกษาที่มีส่วนในขบวนการค้ายาเสพติดในโรงเรียน จะได้รับการลงโทษตามกฎหมายหากไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

หลักในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา จำเป็นต้องดำเนินการด้วยวิธีการเหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมาย โดยระดมทรัพยากรทางการศึกษา และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ให้มีการจําแนกกลุ่มเป้าหมายที่จะดำเนินการ
 - โดยการจําแนกนักเรียนออกตามลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออก โดยแบ่งออกเป็น
- 4 กลุ่มหลัก
- 1.1 กลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยใช้ยาเสพติด
 - 1.2 กลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติด และมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนอื่น ๆ แต่ยังไม่ติดยาเสพติด
 - 1.3 กลุ่มนักเรียนที่ติดยาเสพติด
 - 1.4 กลุ่มนักเรียนที่มีส่วนในขบวนการค้ายาเสพติด

การจำแนกกลุ่มเป้าหมายตามลักษณะของพฤติกรรมเสี่ยง เช่นนี้จะทำให้สามารถกำหนดมาตรการที่จะดำเนินการกับแต่ละกลุ่มได้อย่างชัดเจน

2. พสมผสานมาตรการที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยใช้มาตรการทั้ง 3 มาตรการ คือ

2.1 การป้องกันยาเสพติด โดยดำเนินการให้การศึกษาและการแทรกแซงพฤติกรรม การช้ยาเสพติด

2.2 การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ

2.3 การปราบปรามยาเสพติด

3. ระดมทรัพยากรของโรงเรียนและชุมชนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ทรัพยากรบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาทุกคน อันได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสมาคมครูและผู้ปกครอง หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนตัวนักเรียนเองจะต้องมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกันทุกฝ่าย ตามบทบาทและภาระหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

วิธีการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด

จากองค์ประกอบของปัญหายาเสพติด สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแผนงาน และวิธีการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ดังนี้คือ

1. การให้การศึกษา (Education)

เป็นการถ่ายทอดความรู้ ที่จะเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพ โดยปลอดจากปัญหายาเสพติด การให้ศึกษานี้ มุ่งเน้นที่ การอบรมบ่มนิสัยและพัฒนาด้านจิตใจ (Affective Education) โดยคำนึงถึงองค์ประกอบในการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด ดังนี้

1.1 การส่งเสริมความนับถือตนเอง (Self - esteem) คือการส่งเสริมให้บุคคลรู้สึกว่าคุณค่า มีประโยชน์ มีความสามารถ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด โดยมีแนวทางปฏิบัติได้แก่ การให้บุคลากร และเยาวชนในสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การรักษาความสะอาด การประกวดคำขวัญ เรียงความ

วาดภาพ การส่งเสริมจริยธรรม การจัดชุมชนหรือชมรมต่าง ๆ ตามความสนใจของผู้เรียน เป็นต้น

1.2 การส่งเสริมความสัมฤทธิ์ผล (Achievement) คือ การส่งเสริมให้บุคคลประสบความสำเร็จได้รับการยกย่อง ได้รับความรักความอบอุ่น โดยมีแนวทางปฏิบัติ ได้แก่ การจัดให้ผู้เรียนได้เรียนและร่วมกิจกรรมที่ตรงกับความรู้ ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน จัดบริการให้คำปรึกษาหารือ เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหา รวมทั้งเสริมประสบการณ์ และทักษะให้แก่ผู้เรียน โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ชำนาญการมาให้ความรู้ เป็นต้น

1.3 การส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกรุ่งมั่น (A Sense of Purpose) คือ การส่งเสริมให้บุคคลมีความสำนึกในคุณค่าของมนุษย์ สร้างสรรค์เป้าหมายเกิดพลังที่จะผลักดันตนเอง ใ้ไปสู่เป้าหมายนั้นโดยไมย่อท้อต่ออุปสรรค ซึ่งแนวทางปฏิบัติได้แก่การกำหนดระเบียบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสถานศึกษาตามความเหมาะสม ส่งเสริมและปรับปรุง บุคลิกภาพ โดยการจัดกิจกรรมในหลักสูตร และนอกหลักสูตรอย่างต่อเนื่องรวมทั้งจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ควรมีการจัดกิจกรรมแนะแนว เพื่อช่วยเหลือผู้เรียน เป็นกลุ่ม หรือเป็นรายบุคคล และจัดสวัสดิการในสถานศึกษา เป็นต้น

1.4 การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมความเคารพตนเองและผู้อื่นและเกียรติภูมิของบุคคล (Respect for Self and Other and Individual Dignity) คือ การส่งเสริมประสบการณ์ที่เหมาะสมกับความสามารถ ความเข้าใจ ความถนัดของบุคคลในการปฏิบัติหน้าที่ มีความรับผิดชอบ ความอดทน ความเคารพในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนการให้ความยกย่องบุคคลอื่น ซึ่งแนวทางปฏิบัติได้แก่ การจัดกิจกรรมตลอดจนยกย่องคนที่ปฏิบัติดี ส่งเสริมและให้โอกาสแก่ผู้เรียน ทำกิจกรรมเป็นหมู่คณะ รวมทั้งฝึกให้ผู้เรียน รู้จักดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตยในสถานศึกษา เป็นต้น

1.5 การพัฒนาทักษะส่วนตัว และทักษะสังคม (Personal and Social Skills) คือ การฝึกฝนให้เกิดทักษะในการคิด การอ่าน การใช้เหตุผล การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การประกอบอาชีพการติดต่อระหว่างบุคคล การทำงานเป็นคณะและการช่วยเหลือผู้อื่น โดยมีแนวทางปฏิบัติ ได้แก่ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้วิชาชีพใหม่ ๆ เจาะลึก พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะสังคมเช่นการฝึกพูดในที่ชุมชน เป็นต้น

1.6 การส่งเสริมทักษะในการประกอบอาชีพ (Employable Skill) คือ การจัดกิจกรรมทางเลือกต่าง ๆ ใ้แก่บุคคล เพื่อเป็นช่องทางในการดำรงชีวิตตามความสนใจและถนัดส่วนบุคคล โดยมีแนวทางปฏิบัติได้แก่ การจัดให้มีการบริการแนะแนวอาชีพ เช่น การฝึกอบรม

ดูงาน การให้ความรู้ สื่อกอปรม ขั้นตอนในการวางแผนอาชีพพัฒนาทักษะในการตัดสินใจ การศึกษาความต้องการ ด้านอาชีพของชุมชน กละการเตรียมตัวเพื่อเลือกอาชีพ เป็นต้น

2. การให้ข่าวสารข้อมูล (Information)

เป็นการให้ข่าวสาร เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนัก และตื่นตัวกับปัญหาสาธารณสุข ตลอดจนมุ่งสร้างเจตคติ และค่านิยมที่ถูกต้องให้กับประชาชน ทั้งนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความเชื่อ ความรู้ (Knowledge) และเจตคติ (Attitude) ที่บังเกิดขึ้นนั้น จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มีผลต่อการรักษาอย่างถูกต้อง ซึ่งการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการป้องกัน ภัยเสพติดเป็นวิธีที่แพร่หลาย สามารถดำเนินการได้ในหลายหน่วยงาน และเป็นมาตรการที่เสริม ด้านการให้การศึกษา (Education) ได้เป็นอย่างดี แต่ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงวิธีการที่เหมาะสม ลักษณะของกลุ่มเป้าหมายตลอดจนองค์ประกอบทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมด้วย มิฉะนั้น อาจเกิด ปัญหา " ดาบสองคม "

ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นการดำเนินงานเพื่อถ่ายทอดหรือจัดส่งข่าวสาร ความรู้ด้านป้องกันยาเสพติด ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย โดยอาศัยเทคนิควิธีและสื่อชนิดต่าง ๆ เป็นปัจจัย สำคัญของการดำเนินงานเผยแพร่ ทั้งด้านสื่อมวลชน และสื่อบุคคลในปัจจุบัน เนื้อหาเทคนิคและสื่อ ด้านป้องกันยาเสพติด ได้รับการพัฒนาเป็นระบบมากขึ้น เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ได้ อย่างกว้างขวาง และมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจดำเนินการ ได้หลายรูปแบบดังนี้ คือ

2.1 การจัดวิทยากรบรรยาย อภิปราย เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดแก่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ วิทยากรจึงนับเป็นสื่อ (บุคคล) ที่สำคัญที่สุด และสามารถเรียกร้องความสนใจ ตลอดจนทำความเข้าใจให้แก่ผู้รับข้อมูลข่าวสารที่ดีที่สุด

2.2 การให้บริการด้านสื่อ เช่น เอกสาร โบสเตอร์ ภาพนิทรรศการ สไลด์ ภาพยนตร์ ฯลฯแก่หน่วยงานและประชาชนทั่วไป เพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานที่สนใจที่จะเข้ามา มีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด

2.3 การจัดรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในช่วงระยะเวลาที่กำหนด เช่น ในช่วงเดือน มิถุนายนของทุกปี ซึ่งถือเอาวันที่ 26 มิถุนายน เป็นวันต่อต้านยาเสพติดของโลก เป็นการเผยแพร่ ข่าวสาร โดยการระดมสื่อต่าง ๆ ภายในขอบเขต หรือพื้นที่ที่กำหนดไว้สาเหตุที่ต้องมีการรณรงค์ เพราะการเผยแพร่ข่าวสารอันวงกว้าง ไม่สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้น การจัดรณรงค์ในท้องถิ่นที่บางแห่ง ซึ่งมีปัญหารุนแรงจึงเป็นสิ่งจำเป็น เช่น การร่วมเดินขบวน ต่อต้านยาเสพติด การจัดสัปดาห์รณรงค์ป้องกันยาเสพติด และการจัดนิทรรศการต่อต้านยาเสพติด เป็นต้น

2.4 การเผยแพร่ข่าวสารโดยผ่านสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ เป็นการเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งนับเป็นวิธีการเผยแพร่ที่ได้ผลเพราะสื่อมวลชนเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดี สื่อมวลชนที่ใช้ในการเผยแพร่ที่สำคัญ ได้แก่

2.4.1 **วิทยุ** โดยการผลิตรายการวิทยุเพื่อออกอากาศในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในลักษณะบทความ สารคดี ละคร คำขวัญ เพลง เรื่องสั้น ตลอดจนขอความร่วมมือจากสถานีวิทยุต่าง ๆ หรือนักจัดรายการในการเผยแพร่ข่าวสารความรู้ด้านป้องกันยาเสพติด

2.4.2 **โทรทัศน์** โดยการผลิต สไลด์ ภาพยนตร์โฆษณาสั้น (Spot) จัดรายการแสดง รายการสนทนาของผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ

2.4.3 **โรงภาพยนตร์** โดยการผลิตสไลด์ ภาพยนตร์โฆษณาสั้น (Spot) เพื่อเผยแพร่ทางโรงภาพยนตร์ทั่วไป

2.4.4 **สิ่งพิมพ์** โดยผลิต บทความ เรื่องสั้น คำขวัญ ภาพโปสเตอร์ การ์ตูน ฯลฯ เผยแพร่ในวารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์รายวัน โดยจัดสรรเนื้อหาให้สอดคล้องกับรูปแบบของสิ่งพิมพ์แต่ละชนิด

2.4.5 **หน่วยเคลื่อนที่ (Mobile Media)** จัดบุคลากรพร้อมรถยนต์ และสื่อโสตทัศนูปกรณ์ ชุดนิทรรศการ ออกไปปฏิบัติงานเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน ตามแหล่งต่าง ๆ

2.4.6 **สื่อพื้นบ้าน (Folk Media)** เป็นการใช้สื่อพื้นบ้าน เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ด้านการป้องกันยาเสพติดให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ หนังสือนิทาน เพลงพื้นเมืองของแต่ละท้องถิ่น ลิเก ลำตัด และลำเพลิน เป็นต้น

2.5 การให้ข่าวสารความรู้เป็นกรณีพิเศษ เช่น การให้คำปรึกษาแนะนำ การให้บริการทางโทรศัพท์สายด่วน (Hot Line) การจัดตั้งชมรมต่อต้านยาเสพติด ฯลฯ

3. การพัฒนาบุคลากร (Training)

มีเป้าหมายเพื่อสร้างบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เป็นวิทยากรหรือผู้ประสานงานในพื้นที่ระดับต่าง ๆ บุคลากรที่สร้างขึ้นนี้ จัดได้ว่าเป็นสื่อบุคคลในการให้ข่าวสาร และการศึกษา เนื่องจากสื่อประเภทนี้ เชื่อว่าจะสามารถถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับยาเสพติด ของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพดีกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ

ในการพัฒนาบุคลากร เพื่อการป้องกันยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานไว้ดังนี้คือ

3.1 การพัฒนาบุคลากรแกนนำในส่วนกลาง โดยทำให้การฝึกอบรมสัมมนา เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนกลาง ซึ่งขอขยายหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติด และมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ รวมทั้งประสานการจัดกิจกรรมด้านการป้องกันยาเสพติดในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

3.2 การพัฒนาบุคลากรแกนนำในระดับจังหวัดโดยทำให้การฝึกอบรมสัมมนา เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด โดยเน้นหน่วยงานหลักในพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ตำรวจภูธรจังหวัด ที่ทำการพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานเทศบาลเมือง ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด และศูนย์วิชาชีพป้องกันวิทยาลัยครู เพื่อทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ด้านการป้องกันยาเสพติด รวมทั้งประสานการจัดกิจกรรมด้านการป้องกันยาเสพติดในแต่ละกลุ่มเป้าหมายที่รับผิดชอบ

4. การผลิตสื่อ (Media Production)

สื่อนับเป็นเครื่องมือทางเทคโนโลยีอย่างหนึ่ง ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานเผยแพร่สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ช่วยเร้าความสนใจ จัดจาง่ายและประหยัดเวลา ปัจจุบันการผลิตสื่อด้านป้องกันยาเสพติดสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

- 4.1 สื่อสิ่งพิมพ์ (Print Media) ได้แก่ หนังสือ เอกสาร โปสเตอร์ แผ่นพับ สติกเกอร์ ภาพพลิก ภาพนิทรรศการ เป็นต้น
- 4.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Media) ได้แก่ สไลด์ ภาพยนตร์ วีดิโอเทปรายการ วิทยุ - โทรทัศน์ เป็นต้น
- 4.3 สื่อชุดเผยแพร่ (Teaching Kit) ได้แก่ ชุด Package ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา หลักสูตร คู่มือ การนำใช้และสื่อประเภทต่าง ๆ

5. การจัดกิจกรรมทางเลือก (Alternatives)

สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้คนใช้ยาเสพติดเพื่อแก้ปัญหาก็เพราะบุคคลไม่เห็นคุณค่าของทางเลือกอื่น ๆ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นกับตนเอง จึงตัดสินใจใช้ยาเสพติดเป็นทางเลือก ดังนั้นการจัดหาทางเลือกอื่นที่เป็นประโยชน์ให้ จึงเป็นการสร้างสภาพแวดล้อม ที่ช่วยให้บุคคลหลุดพ้นจากปัญหาเสพติดได้ กิจกรรมทางเลือกจะช่วยส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของคนเราได้เป็นอย่างดี ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคล อันจะช่วยเบี่ยงเบนความสนใจ ให้ผู้ที่กำลังมีปัญหาจิตใจ หันเหไปจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเช่นการนำใช้ยาเสพติด ทั้งยังช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิต

แก่ร่างกายและจิตใจด้วย ทั้งนี้อาจจำแนกได้หลายด้าน ดังนี้คือ

- 5.1 ด้านสุขภาพอนามัย เช่น กีฬา นันทนาการ ดนตรี การออกกำลังกาย เกมส์ต่าง ๆ
- 5.2 ด้านจริยธรรม เช่น อบรมศีลธรรม กิจกรรมทางศาสนา ส่งเสริมประเพณี ฯลฯ
- 5.3 ด้านสังคม เช่น จัดตั้งชมรมหรือสมาคม จัดค่ายเยาวชน การสงเคราะห์ผู้อื่น การบริการให้คำปรึกษาแนะนำ ฯลฯ
- 5.4 ด้านอาชีพ เช่น การฝึกอาชีพ การส่งเสริมรายได้ ฯลฯ

6. การวิจัยและประเมินผล (Research and Evaluation)

ในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดไม่ว่าจะใช้วิธีการหรือรูปแบบใด ๆ ก็ตาม ย่อมไม่มีกฎเกณฑ์ใดที่ถือเป็นมาตรฐานแน่นอนตายตัว หรือมีประสิทธิภาพโดยสมบูรณ์ แต่จำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไปตลอดเวลา ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่แปรเปลี่ยนไป ดังนั้น การวิจัยและประเมินผลด้านการป้องกันยาเสพติด จึงเป็นวิธีการ หรือกิจกรรมที่สำคัญอีกกิจกรรมหนึ่งที่จะอำนวยความสะดวกในการพัฒนาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

การวิจัยด้านป้องกันยาเสพติด เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด เช่น การกำหนดมาตรการ วิธีการ หลักสูตร รวมทั้งเพื่อการป้องกันยาเสพติด ฯลฯ

ส่วนการประเมินผลด้านป้องกันยาเสพติด เป็นวิธีการที่จะตรวจสอบถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในขั้นตอนต่าง ๆ ว่าได้ผลหรือไม่เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคประการใดซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในด้านต่าง ๆ เช่น การบริหารโครงการ การวางแผนการปฏิบัติงาน และการจัดกิจกรรม ฯลฯ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศที่เกี่ยวข้อง

ผน แสงสิงแก้ว (2517) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การวิจัยสำรวจนักเรียนไทยติดยา " โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการเข้ายาเสพติด และทัศนคติที่มีต่อยาเสพติดของนักเรียนไทย เพื่อประโยชน์ในการจัดโปรแกรมการศึกษา รักษา และป้องกันการติดยา ซึ่งจำเป็นต้องหาตัวเลขที่

แน่นอน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, 4, 5 และนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคชั้นปีที่ 1 - 4 ในจังหวัดเชียงใหม่และนครราชสีมา และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 - 5 ในกรุงเทพมหานคร ที่ตอบแบบสอบถามครบถ้วนจำนวน 1,506 คน เป็นชาย 1,141 หญิง 365 คน อายุระหว่าง 13 - 23 ปี วิเคราะห์ข้อมูลเป็นร้อยละ ผลการวิจัยพบว่าในจำนวนนักเรียนทั้งหมดร้อยละ 23 เคยใช้ยาเสพติด และร้อยละ 6 ที่ยังคงใช้ยาเสพติดอยู่ ในจำนวนนักเรียนที่ติดยาเสพติดร้อยละ 94 เป็นชาย และร้อยละ 6 เป็นหญิง บิดา มารดาของนักเรียนที่ติดยาส่วนใหญ่ติดยาสูบ หรือสุรา นักเรียนที่ติดยาเสพติดนั้น ส่วนมากมักติดยาสูบหรือติดสุรามาก่อน นอกจากนั้นยังเคยใช้กัญชา บาบิบูเรท และแอมเฟตามีนมาบ้าง นักเรียนที่ติดยาเคยมีเพศสัมพันธ์มากกว่านักเรียนที่ไม่ติดยาเสพติด นักเรียนที่ติดยาคิดว่าตนได้รับความรักและการดูแลจากบิดา มารดา น้อยกว่าเพื่อน ๆ มีมากกว่านักเรียนที่ไม่ติดยาเสพติด เมื่อมีปัญหาส่วนตัว นักเรียนที่ติดยามักจะปรึกษาเพื่อนมากกว่าที่จะปรึกษาบิดา มารดาและครูอาจารย์ จำนวนหนึ่งในสี่ของนักเรียนที่ติดยา เริ่มใช้ยาด้วยตนเอง มีประมาณครึ่งหนึ่งที่เพื่อนเป็นผู้ชักจูงให้ใช้ยา นักเรียนที่ติดยาส่วนใหญ่ได้ยาจากเพื่อนมากกว่าที่จะซื้อด้วยตนเองและมีเพื่อนมากกว่านักเรียนที่ไม่ติดยาเสพติด นักเรียนที่ติดยาได้รู้เรื่องเกี่ยวกับยาเสพติด จากโรงเรียนและเพื่อน กับจากสื่อสารมวลชนบ้าง ส่วนนักเรียนที่ไม่ติดยาได้ข้อมูลจากโรงเรียน สื่อมวลชนเป็นส่วนใหญ่ ประมาณครึ่งหนึ่งของนักเรียนทั้งหมดยังต้องการความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับยาเสพติด และนักเรียนที่ติดยาส่วนใหญ่ไม่เคยต้องโทษหรือทำผิดกฎหมายอันใด ระยะการติดยาเริ่มตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 - 5 ปริมาณการติดยาจะมีเพิ่มขึ้นไม่มากนัก การเพิ่มมีปริมาณสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ตั้งแต่วิทยาลัยเทคนิคปีที่ 1 และมีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปีที่ 4 เหตุผลสำคัญในการไม่ใช้ยาเสพติดของนักเรียนที่ไม่ติดยา ได้แก่ การเห็นว่ายาเสพติดเป็นอันตราย กลัวว่าจะทำให้ร่างกายทรุดโทรมและไม่สนใจที่จะใช้ยาเสพติด

พรศรี พัฒนพงศ์ (2520) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " บัณฑิตที่สนับสนุน และที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในสถานศึกษา " เพื่อสำรวจบัณฑิตที่สนับสนุนและที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการจำนวน 500 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การปฏิบัติงานในสถานศึกษาส่วนมากเป็นงานในลักษณะการแก้ไขปัญหามากกว่าการป้องกัน

2. งานที่ทำเป็นหมู่คณะ งานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรอื่นและการแสวงหาทรัพยากรจากภายนอกนั้น สถานศึกษาปฏิบัติกันเพียงส่วนน้อย

3. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน คือ ผู้บังคับบัญชาไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควรขาดความร่วมมือจากครู ผู้ปกครองนักเรียน ขาดงบประมาณและตัวบุคลากรในการปฏิบัติงาน

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ครู นักเรียน เจ้าหน้าที่ฝ่ายสาธารณสุข และฝ่ายปกครอง ข้าราชการเคลื่อนไหวเรื่องยาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) และคณะกรรมการฝ่ายเผยแพร่ กระทรวงศึกษาธิการ ควรจะได้ทำเอกสารข่าวสารต่าง ๆ ภาพโปสเตอร์ ส่งไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศ

เสริม บุญะहितานนท์ (2521) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " ทักษะคิดของเยาวชนไทยที่มีต่อยาเสพติดและการประเมินเกี่ยวกับประสิทธิผลของวิธีการป้องกันและให้การศึกษา " โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงในอัตราการใช้ยาเสพติด อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องยาเสพติดแก่เยาวชน และเพื่อศึกษาถึงสภาพสังคมที่แตกต่างกันจะเป็นผลกระทบต่อการใช้ยาเสพติดอย่างไรบ้าง โดยกลุ่มตัวอย่างจะแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียน ได้แก่ นักเรียนในโรงเรียนหรือวิทยาลัย ซึ่งได้มีการจัดตั้งโครงการให้การศึกษาเกี่ยวกับยาเสพติดและการป้องกัน และกลุ่มเยาวชนที่ประกอบอาชีพแล้ว แบ่งตามสถานภาพทางอาชีพที่แตกต่างกันใช้อัตราส่วนร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้จ่ายต้องห้ามได้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้จ่ายเฮโรอีน ได้เพิ่มมากขึ้นเป็นหลายเท่าในโรงเรียนทุกประเภท รวมทั้งการใช้จ่ายระงับประสาท โดยเฉพาะยานอนหลับ
2. การใช้จ่ายแก๊งค์และค่าใช้จ่ายเหล้าหนักนักเรียนลดลง ส่วนการใช้จ่ายแอล.เอส.ดี. ได้เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในโรงเรียนสามัญและการใช้จ่ายยาเสพติดที่ไม่ค่อยได้ยินชื่อเพิ่มมากขึ้นในกลุ่มนักเรียนมัธยมปลาย
3. สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยครู การใช้จ่ายส่วนมากลดน้อยลง ยกเว้นเหล้าหนักและยาระงับประสาท
4. ในกลุ่มเยาวชนที่ประกอบอาชีพแล้ว จะมีการใช้กัญชา ผีน และยาระงับประสาทคล้ายคลึงกับของนักเรียน แต่การใช้จ่ายเหล้าหนักน้อยกว่ามาก ส่วนยาแก๊งค์จะใช้มากกว่า กลุ่มนักเรียน
5. นอกจากนี้ยังพบว่า สถานการณ์แวดล้อมในการดำรงชีวิต และการหายามาได้

โดยง่าย มีบทบาทสำคัญในการเป็นสาเหตุของการมีประสบการณ์ครั้งแรก ในทางตรงข้ามอิทธิพลของเพื่อนและความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ได้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับพวกที่ไม่ใช่ยา การที่ไม่มีความสนใจและความกลัวผลร้ายก็ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างแท้จริง ในการไม่ยอมทดลองยาไม่ว่าจะเป็นชนิดใดก็ตาม

กรมสามัญศึกษา (2522) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " สภาพการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา " เพื่อสำรวจสภาพการป้องกันยาเสพติด โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 192 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่าครูส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ในการศึกษาเรื่องยาเสพติดเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสภาพสังคมในปัจจุบัน และเห็นด้วยว่าการเรียนการสอนเรื่องยาเสพติดควรเริ่มต้นตั้งแต่ในระดับประถมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ การปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับยาเสพติด การจัดการเรียนการสอนเรื่องยาเสพติดในโรงเรียน ควรได้รับการปรับปรุงส่งเสริมทั้งในด้านผู้สอน วิธีสอน วัสดุ อุปกรณ์ และกิจกรรมพิเศษ

ชวลิต ยอดมณี (2523 - 2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " ระบบข้อมูลกับการวางแผนและนโยบายเพื่อแก้ปัญหาเสพติดของประเทศไทย " โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบข้อมูลเพื่อการบริหารว่ามีบทบาทสำคัญเกี่ยวข้องกับการวางแผนและนโยบายในการแก้ปัญหาเสพติดอย่างไร และมีข้อมูลประเภทใดบ้างที่จะต้องนำมาพิจารณาและศึกษาลักษณะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติดและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านวางแผนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยการศึกษาจากเอกสาร ลักษณะการศึกษาเชิงพรรณนาเป็นหลัก ผลการวิจัยพบว่า ในกระบวนการวางแผนข้อมูลยังมีความถูกต้อง ทันเหตุการณ์และมีความสมบูรณ์เพียงใด ยิ่งทำให้การวางแผนและนโยบายมีประสิทธิภาพตามไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะผู้เสพ ลักษณะของยาที่ระบอดจำนวนพื้นที่ทำการปลูกฝิ่นและอื่นๆ ส่วนแต่เป็นสิ่งจำเป็นในการกำหนดนโยบายและการวางแผนทั้งสิ้น และอุปสรรคที่พบในการดำเนินงานในด้านวิชาการและเทคนิคพบว่ายังขาดแคลนข้อมูลที่จำเป็นต่อการวางแผนและนโยบาย ด้านการประสานงานพบว่า การดำเนินงานตามแผนด้านต่าง ๆ ยังขาดการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและบางครั้ง ก็ขาดการประสานงานกันในตัวแผนหรือโครงการเอง ด้านบุคลากรและงบประมาณ พบว่ามีการขาดแคลน ทั้งบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถหรืองบประมาณ ทำให้แผนหรือโครงการนั้น ๆ ไม่สามารถถูกลงไปได้

สุรเดช วงศ์บา (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " มูลเหตุของการติดยาเสพติดให้โทษของนักเรียน และวิธีการป้องกันตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตภาคเหนือ " เพื่อศึกษามูลเหตุการติดยาเสพติดให้โทษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และวิธีการ ป้องกันไม่ให้

นักเรียนติดยาเสพติดให้โทษ โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน ในเขตภาคเหนือจำนวน 160 คน ผลการวิจัยพบว่า วิธีการป้องกันไม่ให้นักเรียนติดยาเสพติดให้โทษ ผู้บริหารโรงเรียนเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการป้องกันในแง่การให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาในโรงเรียน การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนโดยเน้นในเรื่องภัยของยาเสพติดให้โทษและการแทรกความรู้เรื่องยาเสพติดให้โทษในบทเรียนขณะที่สอน แต่ในเรื่องการบริหารโรงเรียน การจัดกิจกรรมในโรงเรียนพบว่า ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนรัฐบาลกับทักษะของผู้บริหารโรงเรียน เอกชนแตกต่างกันในเรื่องการพานักเรียนไปทัศนศึกษาสถานบำบัดรักษาผู้ป่วยจากยาเสพติดให้โทษ

ทวิวรรณ สิริพันธ์ (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร " เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในตำบลสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความแตกต่างที่สำคัญของกลุ่มตัวอย่างด้านระดับชั้น สาขาวิชาที่เรียน เพศ และรายได้ของครอบครัว กับระดับความรู้เรื่องยาเสพติดแต่ละชนิด โดยจะใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ สายวิชาชีพแผนกพาณิชยกรรม และสายวิชาชีพแผนกช่างกล จำนวน 565 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่และญาติพี่น้อง ได้รับความรักความอบอุ่นอยู่ในระดับปานกลาง
2. กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งมีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดทั้ง 10 ชนิด คือ ผื่น มอร์ฟิน เฮโรอีน กัญชา เหล้าแห้ง แอมเฟตามีน แอล เอส ดี ยานอนหลับ ทินเนอร์ และใบกระท่อม อยู่ในระดับรูปร่างไม่รูปร่าง มีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 69.0 ที่ต้องการความรู้เรื่องยาเสพติด โดยมีเหตุผลสำคัญเพื่อใช้ป้องกันตนเองจากยาเสพติด
3. กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 92 เห็นด้วยกับโครงการหรือกิจกรรมป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน แต่มีเพียงร้อยละ 19.8 เท่านั้นที่พร้อมจะเข้าร่วมในฐานะผู้ดำเนินงานโครงการ
4. กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 66.9 ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับยาเสพติดชนิดใดมาก่อน โดยมีเหตุผลว่ากลัวอันตรายจากยาเสพติด ไม่เคยสนใจ และเห็นแก่ พ่อแม่ ญาติพี่น้อง ยาเสพติดที่ใช้เสพส่วนมากได้จากเพื่อน และมีการใช้ที่บ้านเพื่อน บ้านของตนเอง และในสถานศึกษา

ชาญ ชุ่มบุญชู (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การป้องกันการติดยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในทักษะของผู้บริหาร " เพื่อศึกษาและ

เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารโรงเรียน และครูที่มีต่อการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนตามที่เป็นจริงและตามที่มุ่งหวัง โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน และครูจำนวน 517 คน ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรครูมีทักษะต่อการป้องกันที่เป็นจริง โดยมีคะแนนเฉลี่ยด้านการประเมินผลอยู่ในระดับต่ำ แต่ด้านการให้การศึกษาด้านความร่วมมือ และด้านกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนทักษะต่อการป้องกันที่มุ่งหวัง มีคะแนนเฉลี่ยรวมด้านการศึกษาด้านความร่วมมือ ด้านกิจกรรมและด้านการประเมินผลอยู่ในระดับสูง ผลการเปรียบเทียบทักษะต่อการป้องกันที่มุ่งหวัง พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีทักษะต่อการป้องกันสูงกว่า ทักษะของครู

เรื่องชัย บุญศักดิ์ (2527) ได้ทำการศึกษาเรื่อง " ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 11 ที่มีต่อปัญหาเสพติด " โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่จากโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 11 รวมทั้งสิ้น 130 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเห็นด้วยกับวิธีการป้องกันปัญหาเสพติดของนักเรียนทั้งในด้านการบริหารงานโรงเรียน การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การให้ความรู้เรื่องยาเสพติดแก่นักเรียน และมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จะเป็นวิธีการป้องกันปัญหาเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาได้อย่างดียิ่ง

ปราณี สร้อยสุนทร (2529) ได้ทำการศึกษาเรื่อง " การป้องกันสิ่งเสพติดในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร " เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบทักษะของครู ผู้บริหารโรงเรียน และคณะกรรมการการป้องกันสิ่งเสพติด ที่มีต่อการป้องกันสิ่งเสพติดในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครในด้านการสำรวจ และศึกษาข้อมูลด้านบริการสนเทศและด้านบริการให้คำปรึกษา โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มประชากรคือ ครู ผู้บริหารโรงเรียน และคณะกรรมการป้องกันสิ่งเสพติด สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 496 คน ผลการวิจัยพบว่า ครู และผู้บริหารโรงเรียนมีทักษะว่า โรงเรียนได้ดำเนินการ ป้องกันสิ่งเสพติดในระดับมากทุกด้านและคณะกรรมการป้องกันสิ่งเสพติดมีทักษะว่าโรงเรียนได้ดำเนินการด้านให้คำปรึกษาในระดับมากที่สุด ส่วนในด้านการสำรวจ และศึกษาข้อมูลและ ด้านบริการสนเทศนั้น คณะกรรมการป้องกันสิ่งเสพติดมีทักษะว่าได้ดำเนินการในระดับมาก การดำเนินการป้องกันสิ่งเสพติดในด้านการสำรวจและศึกษาข้อมูลและด้านบริการสนเทศ พบว่า ครู ผู้บริหารโรงเรียน และคณะกรรมการป้องกันสิ่งเสพติดมีทักษะไม่แตกต่างกัน แต่การดำเนินการป้องกันสิ่งเสพติดในด้านการบริการให้คำปรึกษา พบว่า คณะกรรมการป้องกันสิ่งเสพติดมีทักษะแตกต่างจากครูและผู้บริหารโรงเรียน

ลาดทองใบ ภูอภิรมย์ (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " บทบาทของครอบครัวในการป้องกันการติดยาเสพติด " โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการอบรมเลี้ยงดู 4 แบบคือ การให้ความรักความเอาใจใส่ การควบคุม การใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และการลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย ว่าจะมีความสัมพันธ์ กับภูมิด้านทานการเสพติดของเด็กเพียงใด เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับภูมิด้านทานการเสพติด เพื่อศึกษาความใกล้ชิดกับบิดามารดาว่ามีความสัมพันธ์กับภูมิด้านทานการเสพยาเสพติดของเด็กเพียงใด และเพื่อศึกษาลักษณะของผู้ปกครองว่าจะมีความสัมพันธ์กับภูมิด้านทานการเสพติดของเด็กอย่างไร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2528 ของโรงเรียนรัฐบาล สหศึกษา ในกรุงเทพมหานคร 7 โรงเรียน จำนวน 667 คน แบ่งเป็นนักเรียนชาย 357 คน นักเรียนหญิง 310 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยทางครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับภูมิด้านทานของเด็กเรียงตามลำดับความสำคัญได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักความเอาใจใส่ และทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมการรับชมวิทยุ โทรทัศน์ของผู้ปกครองพบว่ามีความสัมพันธ์กับภูมิด้านทานการเสพติดของเด็ก 3 ด้านคือ ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุของการเสพติด ปริมาณการชักจูงจากเพื่อนและปริมาณการใกล้ชิดกับยาเสพติด

2. ภูมิด้านทานการเสพติดของเด็กที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางครอบครัว ได้แก่ ปริมาณความใกล้ชิดกับยาเสพติด ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุของการเสพติด และปริมาณการชักจูงจากเพื่อนพบว่า จะแปรปรวนไปตามปัจจัยทางครอบครัว 3 ปัจจัยข้างต้นโดย เด็กที่มีความรู้เกี่ยวกับสาเหตุของการเสพติดมาก ปฏิเสธการชักจูงจากเพื่อนได้มาก จะเป็นเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักความเอาใจใส่ และใช้เหตุผลมาก และเด็กมีทัศนคติที่ดีมากต่อการควบคุมการรับชมวิทยุ โทรทัศน์ของผู้ปกครอง ส่วนเด็กที่มีความใกล้ชิดกับยาเสพติดมากจะเป็นเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักความเอาใจใส่น้อย ใช้เหตุผลน้อย และมีทัศนคติที่ด้อยต่อการควบคุมการรับชมวิทยุ โทรทัศน์ของผู้ปกครอง

3. ประเภทของเยาวชนที่พบความสัมพันธ์ระหว่างภูมิด้านทานการเสพติดของเด็กกับปัจจัยทางครอบครัว

3.1 กลุ่มนักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษาต่ำ การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักความเอาใจใส่มีความสัมพันธ์กับภูมิด้านทานการเสพติด 3 ด้านคือ ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุของการเสพติด ปริมาณการชักจูงจากเพื่อน และปริมาณความใกล้ชิดกับยาเสพติด ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบ

ใช้เหตุผลนั้นมีความสัมพันธ์กับภูมิด้านทานการเสพติด 2 ด้านคือ การชักจูงจากเพื่อนและความใกล้ชิดกับยาเสพติด ส่วนนักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษาสูง พบว่า การอบรมเลี้ยงดูไม่เกี่ยวข้องกับภูมิด้านทานการเสพติดของเด็ก

3.2 กลุ่มนักเรียนจากครอบครัวขนาดเล็กและขนาดใหญ่กับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักความเอาใจใส่และใช้เหตุผล มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับสาเหตุของการเสพติดมากกว่ากลุ่มนักเรียนจากครอบครัวขนาดกลาง ส่วนทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมการรับชมวิทยุโทรทัศน์ของผู้ปกครองมีส่วนเกี่ยวข้องกับความรู้อันเกี่ยวกับสาเหตุของการเสพติดและการชักจูงจากเพื่อน มากกว่ากลุ่มนักเรียนจากครอบครัวขนาดกลางเช่นกัน

3.3 กลุ่มนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักความเอาใจใส่ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับภูมิด้านทานการเสพติดทั้ง 3 ด้านแตกต่างจากนักเรียนที่อาศัยอยู่กับผู้อื่น ซึ่งไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักความเอาใจใส่ กับภูมิด้านทานการเสพติดทั้ง 3 ด้าน นอกจากนี้ยังพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลสูง สามารถต้านทานอิทธิพลการชักจูงจากเพื่อนได้มากในกลุ่มนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา แต่ไม่พบความสัมพันธ์ เช่นนี้ในกลุ่มนักเรียนที่อาศัยอยู่กับผู้อื่น

อาภาพ สวัสดิ์พงษ์ (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน " เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครูผู้รับผิดชอบงานป้องกันยาเสพติด ในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 233 คน ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนมีการให้ความรู้เรื่องสิ่งเสพติดในระดับปานกลาง มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการป้องกันยาเสพติดและในด้านการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนพัฒนาตนเองในระดับมากส่วนปัญหาในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมีปัญหาที่ระดับปานกลางในด้านการให้ความรู้เรื่องยาเสพติด และมีปัญหาที่ระดับน้อยในด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการป้องกันยาเสพติดและในด้านการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนพัฒนาตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2535) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การศึกษาและสำรวจสภาพปัญหา ยาเสพติดในกรุงเทพมหานคร " เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหา ยาเสพติดและปัญหาอาชญากรรม รวมทั้งทราบถึงทรัพยากรในเขตกรุงเทพมหานครกับการแก้ไข ปัญหา ยาเสพติด โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในแหล่งชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 24 เขต ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีลักษณะสภาพความเป็นอยู่ใน

ลักษณะของชุมชนเมือง ในเรื่องของชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานครมีจำนวนมาก ซึ่งได้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ทั้งในชุมชนและบริเวณโดยรอบ ในชุมชนแออัดมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดชนิดต่าง ๆ อยู่ด้วย โดยมีจำนวนผู้ติดยาเสพติดประมาณ 1,985 - 2,218 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 11 - 30 ปี และจากการศึกษาปัญหาอาชญากรรมจากสถานีตำรวจนครบาลต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานครในปี 2530 ส่วนใหญ่เป็นคดีเกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนการดำเนินงานการแก้ไขปัญหายาเสพติดควรจะต้องดำเนินการไปพร้อมกันทั้งทางด้านปราบปราม ป้องกัน และการบำบัดรักษาแหล่งทรัพยากรที่สามารถหาประโยชน์ให้แก่กรุงเทพมหานครมีจำนวนมากโดยเฉพาะสถาบันทางการศึกษา สถาบันศาสนา ตลอดจนแหล่งทุน ความช่วยเหลือต่าง ๆ

รัชนี้ พลแสน (2535) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " ความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล " โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษและเปรียบเทียบความรู้ ทักษะคิดเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยส่งแบบสอบถามไปยังนักศึกษา จำนวน 550 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษผ่านเกณฑ์ นักศึกษาชาย และนักศึกษานางมีความรู้ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบตามประเภทวิชานักศึกษาทั้ง 5 ประเภทวิชามีความรู้ไม่แตกต่างกัน
2. นักศึกษามีทักษะคิดเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษอยู่ในเกณฑ์ดี นักศึกษานางมีทักษะคิดดีกว่านักศึกษาชาย เมื่อเปรียบเทียบตามประเภทวิชาที่เรียน พบว่า นักศึกษามีทักษะคิดที่แตกต่างกันโดยนักศึกษานางในประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมแตกต่างจากนักศึกษานางประเภทวิชาศิลปกรรม นักศึกษาประเภทวิชาพาณิชยกรรมและบริหารธุรกิจ และนักศึกษานางประเภทวิชาคหกรรม
3. นักศึกษามีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษพอใช้

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2536) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง " โครงการประเมินผลแผนป้องกันยาเสพติด พ.ศ. 2535 - 2539 ระยะที่ 1 " (การสำรวจความรู้ความเข้าใจและเจตคติต่อด้านยาเสพติดของกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษา เยาวชนนอกสถานศึกษา และประชากรวัยแรงงาน มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาสัดส่วนผู้มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติต่อด้านยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษา เยาวชนนอกสถานศึกษา และประชากรวัยแรงงาน นอกจากนี้ยังศึกษาวิธีการและช่องทางที่ได้รับข่าวสารด้านการป้องกันยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษา เยาวชนนอกสถานศึกษา และประชากรวัยแรงงาน ตลอดจนศึกษา

ปัจจัยที่มีผลเกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้ ความเข้าใจ เจตคติด้านยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษา เยาวชนนอกสถานศึกษา และประชากรวัยแรงงาน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย กลุ่มเยาวชนในสถานศึกษา ได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา กลุ่มละ 2.280 คน จากทุกภูมิภาคทั่วประเทศ กลุ่มเยาวชนนอกสถานศึกษา และกลุ่มประชากรวัยแรงงาน กลุ่มละ 780 คน จากทุกภูมิภาคทั่วประเทศ รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 8.400 คน โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง การรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษา ใช้วิธีการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกลุ่มเยาวชนนอกสถานศึกษา และประชากรวัยแรงงาน ใช้วิธีการสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้รับกลับคืนมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้ความถี่ ร้อยละ การจัดอันดับ t - test และ F - test

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่ม ทั้งเยาวชนในสถานศึกษาเยาวชนนอกสถานศึกษา และประชากรวัยแรงงาน ส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ยาเสพติดดี มีเจตคติต่อต้านยาเสพติดมาก แสดงว่า การรณรงค์ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และเจตคติต่อต้านยาเสพติดที่หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการอยู่นั้นทำได้ดีแล้ว และควรจะพัฒนาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป สื่อและวิธีการที่จะช่วยให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างดีนั้น ในการศึกษานี้ได้แก่ ทรทัศน์ วิทยุ โบสเตอร์ ครู พ่อแม่/ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพราะฉะนั้น การที่จะรณรงค์ให้เกิดความรู้ความเข้าใจให้เกิดเจตคติต่อการต่อต้านยาเสพติดควรพิจารณาใช้สื่อต่าง ๆ ดังกล่าว นอกจากนี้การศึกษานี้ ยังพบว่า ลักษณะส่วนตัวบางประการ และสภาพแวดล้อมบางอย่างมีความเกี่ยวข้องกันโดยชายมีความรู้ ความเข้าใจมากกว่าหญิง แต่หญิงมีเจตคติต่อต้านยาเสพติดมากกว่าชาย ผู้ที่มีอายุมากกว่าจะมีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติต่อต้านยาเสพติดมากกว่า ผู้ที่มีพื้นฐานการศึกษาสูงกว่า มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติต่อต้านยาเสพติดมากกว่า เป็นต้น

งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

สโตคิลีย์ (Stokely, 1978) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การประเมินผลการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน สำหรับการป้องกันยาเสพติดในชั้นแรก " (An Evaluation of a School Community Team for the Primary Prevention of Drug Abuse) เพื่อประเมินผลการป้องกันยาเสพติด ซึ่งดำเนินงานร่วมกันโดยโรงเรียนและชุมชนในรัฐแคลิฟอร์เนีย

เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ โดยประเมินจากผลที่ได้รับ และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยพบว่าวัตถุประสงค์ที่บรรลุผลสำเร็จสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักเรียน และผลงานแนะแนวของครูประจำโรงเรียน ส่วนวัตถุประสงค์ที่ยังต้องได้รับการพัฒนา ได้แก่ การประสานสัมพันธ์ของชุมชน การมีส่วนร่วมในการวางแผนของนักเรียน และการจัดสรรเงินงบประมาณ

มาราโกนิ (Marangoni, 1989) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " ทศนคติของผู้บริหาร ครู และนักเรียน ที่มีต่อนักเรียนที่เข้ายาเสพติดในโรงเรียนมัธยมของรัฐ และโรงเรียน เทคนิคอาชีวศึกษา " (Attitudes of Community Public High School and Area Vocational - Technical School Admintrators, Teachers, and Students toward the Student Substance Abuser) เพื่อที่จะวัดความแตกต่างระหว่างทัศนคติของผู้บริหาร ครู และนักเรียน ที่มีต่อนักเรียนที่เข้ายาเสพติดในโรงเรียนมัธยม และโรงเรียนเทคนิคอาชีวศึกษาที่ตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของรัฐเพนซิลวาเนีย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนระดับ 11 และ 12 จำนวน 560 คน ครู 32 คน และผู้บริหาร 24 คน โดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างหลายกลุ่มมีทัศนคติเป็นลบต่อนักเรียนที่เข้ายาเสพติด ผู้บริหารโรงเรียนมัธยม กับโรงเรียนเทคนิคอาชีวศึกษามีทัศนคติทางลบน้อยที่สุด ทัศนคติของบุคลากรในโรงเรียนทั้งหมดมีทัศนคติทางลบน้อยที่สุด เมื่อนักเรียนเข้าแอลกอฮอล์ และมากที่สุดเมื่อนักเรียนเข้ายาเสพติด ผู้บริหารเห็นว่าโรงเรียนควรสนับสนุนให้นักเรียนรายงานเรื่องแอลกอฮอล์ และยาเสพติดของโรงเรียน จากผลของการตอบแบบสอบถามชี้ให้เห็นว่า การให้การศึกษาคือวิธีที่ดีที่สุดในการป้องกันการเข้ายาเสพติด และการให้คำปรึกษาเป็นสิ่งจำเป็นในการช่วยเหลือนักเรียนที่เข้ายาเสพติด การทดสอบอย่างมีนัยสำคัญชี้ให้เห็นว่า ความใกล้ชิด และการได้สัมผัสกับนักเรียนที่ติดยาเสพติด เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการแสดงทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อนักเรียนที่เข้ายาเสพติด บุคลากรในโรงเรียนเห็นว่า พวกเขาใช้เวลาน้อยในการสอนทั้งในและนอกเวลาเรียนในเรื่องของการป้องกันยาเสพติด จากเหตุผลดังกล่าวจึงเสนอว่าควรมีการเพิ่มชั่วโมงในการอบรมเพิ่มมากขึ้น

อโปกดา (Apodaca, 1990) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การประเมินโปรแกรมการป้องกันยาเสพติด " (An Evaluation of a Drug Abuse Prevention Program) เพื่อประเมินโปรแกรมการป้องกันยาเสพติด โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วยนักเรียนที่ไม่เคยเข้ายานเกรด 6 จำนวนสองกลุ่ม ซึ่งมีถิ่นฐานอยู่ในสังคมชนบท จำนวนทั้งหมด 101 คน นักเรียนต้องตอบแบบสอบถามจำนวน 5 หน้า คำถามเหล่านี้ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับ

ยาเสพติด ทักษะคิดต่อยาเสพติดและการใช้ยาเสพติด ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ ทักษะคิด และการใช้ยาเสพติดของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันถึงแม้ว่าประสิทธิภาพของการทดลองกลุ่ม " Just say No " ไม่ปรากฏผลออกมาชัดเจน แต่ก็พบว่าสามารถที่จะนำโปรแกรมนี้มาปรับปรุง เพื่อนำไปใช้ในอนาคตในการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดในหมู่นักเรียนต่อไป

ทอมป์สัน (Thompson, 1993) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การประเมินโครงการต่อต้านการใช้ยาเสพติดในโรงเรียนชนบทแถบตะวันออกเฉียงใต้ของรัฐมินเนโซต้า " (Evaluating the Effects of Project DARE in Rural South-east Minnesota Schools) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างด้านความรู้ และทักษะคิดต่อการใช้ยาเสพติดระหว่างกลุ่มที่ได้รับโครงการต่อต้านการใช้ยาเสพติด (DARE) กับกลุ่มที่ไม่ได้รับโครงการ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างมากกว่า 500 คน จากโรงเรียน 8 โรงเรียนในรัฐมินเนโซต้า ซึ่งนักเรียนจะถูกจัดให้ทำแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้เรื่องยา 36 ข้อและ 74 ข้อ เกี่ยวกับทักษะคิด ซึ่งจะวัดความรู้ ค่านิยม และทักษะคิดโดยตรงต่อสารเคมีที่เสพติด การสูบบุหรี่ การต่อต้าน และยา การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้รูปแบบโซโลมอน โฟร์ กรุป (Solomon Four Group) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนโดย Three - way Analysis of Variance ที่ระดับ .05 และทดสอบความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อนได้รับโครงการ และทดสอบหลังได้รับโครงการในกลุ่มที่มีโครงการต่อต้านยาเสพติด ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในโครงการต่อต้านยาเสพติดมีคะแนนในด้านความรู้สูงสุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และทั้งนักเรียนในโครงการต่อต้านยาเสพติด และไม่อยู่ในโครงการ นักเรียนหญิงจะมีคะแนนสูงกว่านักเรียนชาย ผลการสำรวจทักษะคิด แสดงให้เห็นว่า นักเรียนในโครงการต่อต้านยาเสพติด มีคะแนนในด้านค่านิยม และความรู้สูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทักษะคิดโดยตรงต่อสารเสพติด จะมีผลต่อการทดสอบครั้งแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในกลุ่มนักเรียนในโครงการต่อต้านยาเสพติด ผู้ที่ได้รับการทดสอบครั้งแรกและครั้งหลัง พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านความรู้ และทักษะคิด ซึ่งจากผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ผลของโครงการต่อต้านยาเสพติดทำให้ความรู้ ทักษะคิดต่อการเข้ายาดีขึ้น และมีข้อเสนอแนะว่า โครงการต่อต้านยาเสพติดควรจะได้รับ การสนับสนุน สร้างให้เป็นการศึกษาการป้องกันการเข้ายาในโรงเรียน นอกจากนี้ หลักสูตรและโครงสร้างควรจะได้รับ การประเมิน และปรับปรุงให้เหมาะสมกับนักเรียน ซึ่งโครงการต่อต้านยาเสพติดจะเป็นการศึกษาในระยะยาวในระหว่างที่กำลังศึกษาในระดับสูง

วูดแมน (Woodman, 1993) ทำการศึกษาเรื่อง " รูปแบบของการเข้าร่วมในการให้การศึกษาเรื่องแอลกอฮอล์ และยาเสพติดชนิดอื่นในโครงการป้องกันนักเรียนในระดับเกรด 6

ถึง 12 " (Patterns of Participation in Alcohol and Other Drug Education /Prevention Programs among Students in Grades Six through Twelve) โดย มีวัตถุประสงค์ เพื่อหารูปแบบของการเข้าร่วมในโครงการให้การศึกษาและป้องกันนักเรียนตั้งแต่ เกรด 6 - 12 โดยแยกเพศ ที่ตั้ง ตำบล ระดับเกรดและจำนวนโครงการที่นักเรียนเข้ามีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนในระดับ 6 - 12 จำนวน 64,855 คน จาก 18 โรงเรียน ที่ ปราศจากการเสพยา ผลการวิจัยพบว่า ความแตกต่างในการเข้าร่วมโครงการขึ้นอยู่กับเพศ โดย เพศหญิงเข้าร่วมโครงการในห้องที่จัดมากกว่าเท่าในโครงการที่เป็นหลักสูตรรวม ความเป็น ผู้นำในกลุ่มเพื่อนสโรมสรปราศจากยาเสพติด โครงการค่ายป้องกัน และเพศชายเข้าร่วมในโครงการ กีฬามากกว่าเพศหญิง ทุกห้องที่ได้จัดให้มีวิชาที่การศึกษาเกี่ยวกับแอลกอฮอล์ และยาเสพติด ประเภทอื่นพอ ๆ กับกีฬา รายงานการเข้าร่วมโครงการป้องกันที่จัดขึ้นในวิชาที่สอนเกี่ยวกับ แอลกอฮอล์และยาเสพติดอื่น ๆ ตลอดจนโครงการที่จัดให้ พบว่า นักเรียนเข้าร่วมโครงการที่ จัดขึ้นต่ำกว่า ร้อยละ 50 โดยเฉลี่ยนักเรียนเข้าร่วมโครงการป้องกัน 1 โครงการในระดับประถม ศึกษา และ 2 โครงการในระดับมัธยมศึกษา

เวลซเมอร์ และแฮร์ริส (Welshimer and Harris, 1994) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " แนวทางสำหรับโปรแกรมสุขภาพ เพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ และใช้สารเสพติด " (Guidelines for School Health Program to Prevent Tobacco Use and Addiction) โดย โครงการของโรงเรียนจะถูกออกแบบเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ และเป็นยุทธวิธีที่มีประสิทธิภาพในการ ลดการใช้บุหรี่ ยุทธวิธีเหล่านี้มาจากแนวความคิดในการป้องกันการสูบบุหรี่ของคนหนุ่มสาว แนวทาง ดังกล่าว ถูกพัฒนาโดย CDC ซึ่งเป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้ชำนาญจาก 29 องค์กรของรัฐ องค์กรอาสาสมัคร และจากเจ้าหน้าที่ป้องกันการสูบบุหรี่ชั้นนำอื่น ๆ เพื่อช่วยบุคลากรของโรงเรียน ในการนำโครงการป้องกันการสูบบุหรี่มาใช้ วิธีการศึกษาใช้วิธีการทบทวน ค้นคว้าวิจัย ทฤษฎี และการใช้โครงการป้องกันการสูบบุหรี่ของโรงเรียนในปัจจุบัน แนวทางดังกล่าวเสนอแนะว่า โรงเรียนทั้งหมดจะต้อง

1. พัฒนาและนำเสนอว่าด้วยการสูบบุหรี่มาบังคับใช้
2. สอนเกี่ยวกับผลที่จะตามมาทางสังคมของการสูบบุหรี่ทั้งในระยะสั้น และระยะยาว ในด้านจิตวิทยา
3. ให้การศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันการสูบบุหรี่ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับเกรด 12
4. ให้การอบรมที่เฉพาะแก่ครู อาจารย์

5. ขอความสนับสนุน และความร่วมมือจากผู้ปกครองในการป้องกันการสูบบุหรี่
6. สนับสนุนการหยุดสูบบุหรี่ และการใช้บุหรี่ของบุคลากรในโรงเรียน
7. ประเมินผลโครงการป้องกันการสูบบุหรี่เป็นระยะ ๆ

มัลฮอลล์ (Mulhall, 1995) ทำการศึกษาเรื่อง " การตรวจสอบผลของหลักสูตร และไม่อาศัยหลักสูตรของโครงการป้องกันยาเสพติดในนักเรียนชั้นกลางของโรงเรียนเกี่ยวกับผลที่ได้รับของยาเสพติดของวัยแรกรุ่น " (Examining Curriculum and Noncurriculum Effects of a Middle School-based Drug Prevention Program on Early Adolescent Drug Outcomes) เพื่อประเมินผลกระทบโดยตรงของหลักสูตรว่าด้วยยาเสพติด และติดตามผล 1 ปี โดยหาความแตกต่างของผลของหลักสูตรในระยะยาวกับนักเรียนในโรงเรียน เปรียบเทียบแห่งหนึ่งที่ได้รับข้อมูลเก่า ซึ่งก็คือ หลักสูตรเพียงอย่างเดียว หลักสูตรทดลองในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการ skills-based ซึ่งได้จากอิทธิพลทางสังคม และทักษะชีวิต ข้อมูลถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์แบบ chi square การวิเคราะห์แบบตัวแปรร่วม recruitment rate และ Multiple Regression

ผลการวิจัยพบว่า โครงการป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนสามารถให้ผลทางบวกต่อความรู้และทัศนคติ แต่มีผลกระทบอย่างจำกัดต่อการลดแอลกอฮอล์ บุหรี่และยาเสพติดอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการได้รายงานว่าได้มีการเพิ่มหลักสูตรทางบวก ในด้านความรู้และทัศนคติอย่างไรก็ตาม สิ่งที่ได้รับจากโครงการเหล่านั้นถูกจำกัดในเรื่องทดสอบหลังการทดลองแล้ว และหลังจากการติดตามผล 1 ปี ไม่พบว่า โครงการมีผลกระทบต่อ การเพิ่มทักษะการดำเนินในกลุ่มเพื่อน หรือลดความไวต่อความกดดันของกลุ่มเพื่อน

โบเวน และคณะ (Bowen and others, 1995) ทำการศึกษาเรื่อง " นโยบายการรวมกลุ่มในโรงเรียน เป็นกลวิธีในการลดการสูบบุหรี่ในเด็ก " (School Policy in COMMIT: A Promising Strategy to Reduce Smoking by Youth) การศึกษานี้เป็นการศึกษาผลกระทบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมด้านสุขภาพ จำกัดเฉพาะกลุ่มที่ทำการศึกษากการสูบบุหรี่ในเด็กเท่านั้น ตัวอย่างเช่น นโยบายการรวมกลุ่มผู้สูบบุหรี่ในโรงเรียน เป็นกลุ่มของโรงเรียนและลูกจ้าง ซึ่งสามารถจัดโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชากรวัยหนุ่มสาว รายงานฉบับนี้ เลือกกลุ่มผู้สูบบุหรี่ส่วนหนึ่งจากโรงเรียนนานาชาติในทุกระดับชั้นซึ่งเป็นเสมือนเป็นตัวแทนของชุมชนศึกษาจนกระทั่งกลุ่มหยุดพฤติกรรมการสูบบุหรี่โรงเรียนถูกสอบถามเกี่ยวกับนโยบายการสูบบุหรี่ในโรงเรียน รูปแบบที่ชี้ ตลอดจนความจริงใจใน

การศึกษา ข้อมูลแสดงถึงความหลากหลายของนโยบายการรวมกลุ่มผู้สูบบุหรี่ในโรงเรียนเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ข้อจำกัดของนโยบายได้แก่ ความแตกต่างระหว่างระดับชั้น ความแตกต่างระหว่างวัย โอกาสในการให้ข้อมูลข่าวสาร นอกจากนี้ยังพบว่า นโยบายนี้ไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากโรงเรียนไม่ได้เน้นเรื่องการสูบบุหรี่เป็นโทษต่อสุขภาพ รวมทั้งไม่ได้สอนทักษะในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ นโยบายในโรงเรียนเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมสุขภาพที่สำคัญมาก แต่ควรพิจารณาถึงรูปแบบความจำเป็น ก่อนที่จะนำไปใช้

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ สรุปได้ว่า การป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนส่วนใหญ่ โรงเรียนให้ความสนใจต่อปัญหายาเสพติดในโรงเรียน ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญต่อการป้องกันยาเสพติด ซึ่งในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดนั้น จะประกอบไปด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในด้านการให้ความรู้ การจัดสภาพแวดล้อมและการจัดกิจกรรมเสริม การศึกษาถึงความรู้ ทักษะ การปฏิบัติ สาเหตุของการติดยาเสพติด ซึ่งจะเป็แนวทางในการดำเนินงานป้องกันปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา แต่การดำเนินงานในด้านการวางแผน ยังมีปัญหาในเรื่องการขาดแคลนข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผน ด้านการปฏิบัติงานโรงเรียนประสบปัญหาขาดความร่วมมือจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน หน่วยงานต่าง ๆ และชุมชนขาดงบประมาณ อุปกรณ์และบุคลากรในการปฏิบัติงาน ส่วนในด้านการติดตาม และประเมินผลยังมีปัญหาในเรื่องมีการติดตามและประเมินผลน้อย

สำหรับงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง จะเป็นการวิจัยในเรื่องความรู้ ทักษะ การประเมินผลการทำงานของโครงการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ซึ่งสรุปได้ว่า การป้องกันยาเสพติดนั้นควรรอให้นักเรียนมีส่วนร่วม นักเรียนหญิงจะมีความรู้และทัศนคติต่อยาเสพติด ดีกว่านักเรียนชาย หลังจากเข้าร่วมโครงการป้องกันยาเสพติดแล้ว นักเรียนจะมีความรู้และทัศนคติต่อยาเสพติดดีขึ้น โดยนักเรียนหญิงจะเข้าร่วมโครงการมากกว่านักเรียนชาย และการป้องกันยาเสพติดต้องมีการทำตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย

จากสรุปผลการวิจัยในเรื่องการป้องกันยาเสพติดจะพบว่า เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานป้องกันยาเสพติดด้านเดียว การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดจะประสบผลสำเร็จได้จำเป็นต้องมีการดำเนินงานทั้งด้านการวางแผน การปฏิบัติงานและการติดตามและประเมินผล

เช่นเดียวกับการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ที่ต้องมีกระบวนการวางแผน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาส่วนที่เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด การปฏิบัติงาน และการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด เพื่อที่จะช่วยให้การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนประสบผลสำเร็จ